

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru strălăutate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecezane, Sibiu, strada Măcelarilor 47,
și la expedițiunea de inserțiuni Adolf Steiner în Hamburg (Germania).

Correspondențele sînt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegraful Român”, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refușă. — Articuli republicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rëndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Revista politică.

Sibiu, în 21 Noevre

Atinsesem în vreo câteva rënduri câte ceva despre cultul lui Kossuth în Ungaria, despre prefața memoriilor ce vor apare cât de curënd în Budapesta.

Kossuth este o individualitate care a lăsat urme triste în memoria Românilor din Transilvania și Ungaria. Mania lui de maghiarizare și desconsiderarea până la cel mai de jos despreț a elementului nostru, pe timpul când se avântase în fruntea Ungariei, sînt încă în vie memorie. Viesitudinile, prin care a trecut acest bărbat decând a trebuit să emigreze puțină schimbare au putut face în modul gândirii sale. Fantasia lui romantică are și acum același sbor, ca înainte cu treișeci de ani. Credințele lui politice sînt încă învăluite de negura acestei fantasii. El nici astăzi nu petrunde mai departe decât petrunde odinioară în raporturile reciproce ale popoarelor din Ungaria. Și astăzi pentru densusul aceasta este numai o Maghiariă și de aceea în prefața lui numai Maghiarii sînt ce sînt când vorbesce de patria sa.

Ca să vadă și cetitorii noștri, cari sînt încă și astăzi ideile lui Kossuth, am creșut a fi cu scop să punem înaintea cetitorilor noștri prefața memoriilor ce sînt togmai a se eda, și pentruca să cunoască și cetitorii noștri de ce spirit este el însufletit și astăzi; eară de altă parte săși poată publicul nostru face o judecată mai clară despre spiritul ce domnesce și acum la acei concetățeni ai noștri, cari șic despre densusul că este cel dintăiu Maghiar.

Prefața de care vorbim începem așa dară a o publica la alt loc.

În cercurile parlamentare din Budapesta trebuie că se petrec lucruri cari samănă cu o crisă mi-

nisterială. Lucrurile aceste s'au desmintit până acum toate într'un mod categoric de organele inspirate de guvern. Ca semne ale timpului însă vom înregistra și noi unele dintre densesle. Mai întăiu înregistrăm, că duminecă s'a făcut multă vorbă între deputați, că ministrul-president Tisza ar voi a părăsi portfoiul de interne și ar fi aplecat a'l încredința contelui Em. Pechy. Mai departe a fost eară între deputați vorba, că deputatul contele Apponyi ar fi designat pentru portfoiul ministrului Keményi.

„Budapesti Sürgöny” și „Budapest. Corr.” vin și desmint categoric scirile aceste și adaug, că originea acestor faime e de a se căuta numai în bolnăvirea ministrului de finanțe Szapary, care însă acum se află mai bine.

Delegațiunile, spune „D. Ztg.” nu se vor întruni înainte de 14 Decemvire. Causa acestei întârșieri se atribuie cursului celui trăgănat al desbaterilor în dieta Ungariei. Sesiunea delegațiunilor, se șice mai departe va dura deocamdată numai opt zile și se va ocupa numai cu un proiect de indemnitate.

Din Constantinopole o surprindere nouă. Poarta desminte energic scirea respândită din Cetigne, despre omorirea lui Muktar-pașa. Mușirul este sănătos și în 28 Noevre se afla încă în Prelepe și numai luni avea să ajungă în apropierea Gusinei.

O telegramă de eri dela Berlin ne spune, că acolo s'a fost respândit faima despre un atentat nou asupra împăratului rusesc, care era vorba că s'a întemplat în Moscva, unde ajunsese împăratul sănătos. Toată alarma aceasta s'a redus mai în urmă la faptul, că pe trenul cu bagagiul împărătesc, în care se afla și servitorii împăratului, s'a întemplat un năcas. Sciri autentice despre întemplarea aceasta lipsesc.

Din Rusia se înmulțesc scirile că și Rușii au să capete constituțiune. Forma, în care se va presenta constituțiunea aceasta, este încă necunoscută. Se șice numai atăta, că inițiativa la constituțiune purcede dela clironomul rusesc; că cestiunea aceasta se desbăte în cercurile mai înalte rusesci neconținut și că la 2 Martie an. viitoriu, ziua suirei împăratului pe tron, constituțiunea se va publica. Clironomul lucră de pe acum la proclamățiunea constituțiunei rusesci. Sistema de două camere va avé loc și în constituțiunea rusească. Casa de jos se va compune din elemente țărănesci; casa de sus se va compune din membrii aleși de țarul din sinul aristocrației. Cetățile nu vor avé reprezentanți în parlamentul rusesc. Constituțiunea va cuprinde deocamdată numai partea europeană a Rusiei, eară în Asia vor governa vice-regi.

Sub titlul de Alianța cu Turcia, diarul panslavist „Novoje Wremja” publică următorul articol:

„Au trecut douăzeci și trei de ani dela ziua încheerii tractatului de Paris și ne aflăm în aceeași pozițiune în care ne aflam puși în anul 1856. Acum ca și atunci, n'aveam în Europa decât inimiți pe față și amici îndioși, ba încă situațiunea generală este actualmente mai puțin favorabilă. Pe atunci marile puteri doriau cu toată sinceritatea să restabilească imperiul turcesc și sperau cu toată serioșitatea într'o înflorire a Turciei; acum însă, toate nu se îngrigesc decât de acea, să tragă cele mai mari foloase la cas când imperiul turcesc se va sfărîma. Deși chiar noi acum, ca și puterile dela Vest, nu putem crede cu toată sinceritatea în restabilirea Turciei ca un stat european, totuși nu este nici de cum în interesul nostru a ne sforșta să grăbim crisa. După toate aparențele se vede, că Poarta s'a convins despre aceasta, și de aceea începe a se alipi de Rusia. În momentul de față, în care noi nu sîntem

legați prin nici o obligațiune față cu celelalte puteri și prin urmare sîntem liberi a ne alege programa noastră politică, noi trebuie spre a ne întări pozițiunea noastră în Orient, nu numai să nu respingem ocașiunea, ce ni se procură, dar încă este de trebuință de a manșine încrederea Turciei în Rusia. Acum nu dorim nici o altă schimbare în Orient, decât îmbunătățirea soartei creștinilor de acolo. Turcia, din partei, nu poate să dorească altceva, și fiindcă interesele noastre sînt de acord în punctele lor cele mai principale, apoi consecența naturală va fi: Alianța dintre Rusia și Turcia.

„Această alianță va aduce fără îndoială multe foloase ambelor puteri; Poarta ar avé posibilitatea să se sprigine pe Rusia în înțelegerile sale cu celelalte puteri, la cas când pretenșiunile acestora ar fi preste măsură de mari; ear noi am puté să ne considerăm interesele ca asigurate, căci fără consimțimântul Porții și prin urmare atunci și fără acela al Rusiei, nici o putere nu va puté să ia în Orient o pozițiune ameninșătoare nouă. Flota engleză nu ne va puté însufla atunci nici o temere și am puté fără ori ce demonstrațiune sau ocupațiune, să privim întrăile în marea neagră ca asigurate contra aneșării engleze. Numai este îndoială, că Englitera chiar într'un asemenea cas, nu se va decide să facă un demers riscant, și dacă s'ar decide, apoi avënd pe Turcia contra sa, s'ar isbi de nesce astfel de greutați, încât nu i-ar fi nici decum ușor ca să le învingă. Rolul unui aperator al Porții va atrage după sine fără doar și poate, cea mai mare recunoscință și el nu este nici decum periculos pentru pace, căci spre a silii pe Rusia să ia nescari măsuri hotărșitoare, va trebui să o provoace pe față. Dacă rivalii noștri au nesce asemenea intențiuni, apoi ei pot foarte lesne, fără ca noi să mai fi încheiat o alianță cu Turcia și cu tot amorul

FOIȚA.

O iernare în ghiață.

(Traducere din Jules Verne.)
(Urmare)

Erau togmai șilele cele mai lungi de preste an va să șică, soarele, care în lățimile aceste nu apune nici odată, ajunsese punctul cel mai înalt al spiralei, ce descria deasupra orizontului. Lipsa aceasta totală de noapte nu se simșia așa tare, pentrucă și până aici negurile, ploaia și ninsoarea au învăluit mai de multe ori corabia în întunec.

Ioan Cornbutte era decis a străbăte înainte cât va fi cu putință și a început ași acomoda ideea acesteia și dispoșițiunile sanitare. Podul din mijloc l'a închis cu totul și s'a îngrișit numai ca în fie care dimineață să fie aerit prin ventilațiune. S'au așegat cuptoarele și țevile hornului s'au întocmit ca să respēdească căldură cât de multă. Oamenilor bricului li s'a recomandat a purta numai câte o

cămașe de lână preste șa de bambac și cojoacele a le stringe pe lângă trup pe cât se poate hermetic. Dealmintrea foc încă nu era iertat a se aprinde, pentrucă provisiunile de lemne și de cărbuni trebuiau grigite pentru frigul și mai mare, care avea să vină.

Dimineața și sara se împărșia între matrozi regulat cafea și tea, și fiindcă era recomandabilă nutrirea cu carne, se făceau vênătoare dese de rațe, cari se află foarte multe în ținuturile aceste.

Sus pe catargul cel mare s'a întocmit din o tonă desfundată de o parte un așa numit „cuib de cioară” în care avea a petrece neconținut o sentinelă spre a observa suprafața ghieșei.

Doș zile, după ce călătorii noștri spre polul nordic, perdură din vedere insula Liverpool, temperatura sub influența unui vënd sec devenise foarte friguroasă. Și alte semne de earnă se arătară. Jeune-Hardie nu avea să peardă nici un moment, pentrucă calea acuși trebuia să se termine. Jeune-Hardie înainta într'o apă navigabilă, care era mărginită de amēdouē păr-

șile, de câmpii de ghiață de o grosime de treișeci de urme.

În 3 Septemvrie dimineața Jeune-Hardie a ajuns în fine în sinul dela Gaël-Hamkes. Țeara se afla în depărșare de treișeci miluri sub vënd. În-tăiași dată sta bricul înaintea unei stânci de ghiață care împedea ori ce călătorie mai departe și era cel puțin de un mil de lată; aici trebuiau aplicate ferestrele spre a tăia ghiață. Conducerea lucrului acestuia s'a încredinșat lui Penellan, Aupic, Gradlin și Turquette, eară direcțiunea taieturii a fost aleasă de așa, încât sloii desfăcuți de stâncă aveau să fie duși de torent numai decât.

Cu lucrul acesta au fost ocupați toți oamenii bricului mai douăzeci de oare. Greutățile au fost îngrozitoare.

Oamenii erau silii a sta în apă până în brău și vestmintele de pele de căne de mare scuteau de umeșală foarte defectuos, de multe ori alunecau pe ghiață lucie și numai cu mult necas se țineau în picioare.

Mai vine că în lățimile aceste friguroase după fie care opinteală mai mare urmează o oboseală absolută;

respirațiunea lucrătorilor înceată lesne și chiar și cel mai puternic trebuie să încete de a lucra.

În fine navigațiunea era earășii liberă și bricul fu remorcat dincolo de stâncă de ghiață, care l'a împedat atăta timp.

Cap. VI.

Cutremurul sloilor.

Mai multe șile Jeune Hardie se luptă cu pedeci aproape neinvins. Ferestrelor trebuia adese ori luat a mână, de multeori a fost de lipsă a se întrebuișta earba de pușcă spre a risipi enormii bolovani de ghiață cari închideau drumul corabiei.

În 12 Septemvire marea nu mai era altceva decât un șes solid fără apă navigabilă. Șesul încungiura corabia din toate părșile, încât nu se mai putea mișca nici înainte nici înapoi; temperatura era acum de obicei șesșespredece graduri sub nulă. Timpul ernărei soi și cu densusul multe suferinșe și mulți periculi.

(Va urma.)

nostru de pace, să ne silească a ne pune armata pe picior de rebel. Ce ar trebui să facem noi dacă puterile dela Vest ar proceda la împărțirea imediată a Turciei? Noi am pute greșit să stăm departe de ori ce nou amestec în Orient lăsând celorlalte puteri sarcina, să rezolve cestiunea orientală fără amestecul nostru; urmașii nostri ar trebui însă să plătească scump o asemenea politică, afară de aceea, că dacă vom fi prea generoși, în Orient, ni se va cere poate să facem ceva concesii și la vest.

Prefața

la memoriile lui Ludovic Kossuth.

Bătrânul exdictator a pregătit publicarea memoriilor sale, cari vor avea de substrat soarta și activitatea emigrației ungurești în străinătate. Relevăm în estras punctele mai remarcabile din prefața ce s'a publicat deja.

Kossuth începe prefața astfel:

„Un vifor nespuse de mare în simțurile mele mi-a sguđuit sufletul când după predarea armelor la Vilagos am devenit espatriat.

Nu există cuvânt pentru a da o idee despre aceasta.

M'am asternut pe pământul patriei mele, înainte de a trece hotarele ei, și suspinând l-am sărutat cu iubire fiască, am luat apoi un grăunte de țărână din pământul patriei la mine, încă un pas și eu eram asemenea unei corabie sfărimate, pe care viforul o aruncă pe năsipul unei pustietăți.

Un oficer superior turcesc m'a salut prietenesce în numele lui „Allah“, m'a dus la un culcuș ce mi l-a pregătit din bunăvoință sub cerul liber al lui Dđeu și mi-a cerut sabia, căutând cu ochii la pământ ca și când i-ar fi fost rușine că un Turc desarmează pe un Ungur.

„Mi-am deslegat sabia, i-am predat-o fără a dice vre-un cuvânt și cu lacrimi în ochi, oficerul mi-a poftit odihnă bună și m'a lăsat singur cu amărăciunea mea.

Odihnă și espatriare!

Oare să fi potut odihni Adam cel din mitul credinței când fiind scos afară din paradisi s'au închis porțile după densus, pentru că a mâncat din rodul pomului cunoscinței binelui și a reului?!

Și eu am mâncat din rodul acesta, am cunoscut binele și reul și mi-am ridicat brațul să apăr binele contra reului. Reul a învins și eu fui scos afară din patrie, din edenul meu.“

Kossuth ne spune apoi că adăncit în cugetări posomorite asupra patriei sale dar cu speranță într'un viitor fericit în inima sa, a trecut Dunărea „neungurească“, a ajuns în Turcia și s'au pus împreună cu soții sei sub scutul acestui imperiu, dar scutul acesta era împreunat cu pericol, căci „cele două puteri vecine, mândre de victoria lor, au amerințat imperiul (turcesc) cu resboiu, dacă nu ne va estrada. Și după ce situațiunea a devenit atât de periculoasă încât consiliarii sultanului erau de părere că estradarea noastră nu se mai poate ocol, decât poate așa ca emigranții să treacă la religiunea turcească și să devină pe calea aceasta sudiți turcesci, sultanul Abdul Medsid se ridică în divan din scaunul seu, tinse mâna serbătorește spre cer și dice cu glas solemn așa: „Allah este puternic. Mă încred în scutul seu. Dar dacă trebuie să per voi eu să per cu onoare. Nu voi lăsa nici odată să se păteze numele meu de infamia, că am vătămât dreptul de ospitalitate, că am dat pe nenorocii cari au căutat scutința la mine, inamicilor lor spre resbunare. Este voința mea ca densus să și afle scutința. Vină ce va veni, Eu nu i voi

estrada. Aceasta este voința mea, așa să fie. Purlați grige de apărare!“

Și el nu ne-a estradat, resboiu nu s'a făcut, dar pe noi ne-a transportat în Asia unde am fost deținuți în arest.

În străinătatea aceasta depărtată am început a medita asupra trecutului, prezentului și viitoriului patriei. Cu cât cumpănam mai de aproape născerea, caracterul și decursul luptei noastre pentru libertate dela 1848—1849 și cauzele desastrului nostru, cu atât mai tare mă întăriam în convicțiunea, că națiunea nu va perii sub sarcina suferințelor sale. Întrebarea ungurească, și dicea Kossuth, are o basă istorică, juridică, geografică, etnografică, politică și aritmetică și ea se află în conec cu interesele de libertate ale Europei, cu ecuilibrul european. Această întrebare fiind istorică va avea loc între întrebările pendente, până când sau se va deslega după drept și dreptate sau națiunea va renunța la deslegarea ei. Toți emigranții erau de acord în părerea, că au datorința săntă a fi activi în interesul patriei și a ține sus steagul care l-au purtat cu glorie neperitoare în luptă. Kossuth cutează a afirma, că activitatea emigrației ungurești a avut înriurință asupra schimbării relațiilor, cari acasă se numiau era constituțională.

Cât pentru mine — continuă Kossuth — trecutul îmi împunea o datorință mai mare, acea, de a mă silii din toate puterile să neteđesc calea pentru redobândirea independenței statului, care a rămas posterității ca o moștenire inalienabilă prin tradițiune sacră dela străbuni.

Măncând dela acest punct de vedere mi-am desvoltat activitatea în trei direcțiuni. Prima direcțiune mi era desemnată de cunoscința că națiunea ungurească neisbutind cu toate încordările cele uriașe ale forțelor sale în anul 1849, și-a pierdut încrederea în sine.

A doua direcțiune mi-a desemnat-o cunoșterea relațiilor europene. Mă cugetam că în cazul unei sguđuirii generale europene sau când s'ar ivi vre-o întrebare pendentă națiunea prin coincidenza intereselor și ar pute ușura eliberarea.

A treia direcțiune mi-o dicta simțul că în cazul unor eventualități favorabile vom avea prospecte de reușire numai dacă va exista solidaritate în scop și țintă între națiune și emigranți, și dacă eventualitățile vor afla națiunea pregătită. Cât pentru funesta nenorocire, pe care am numit-o seacărea încrederei în sine, am fost și sum convins, că ea nu era în stare să sguđue spiritul comun al națiunii până la desperare, dacă națiunea noastră nu se simția părăsită de toată lumea. Dar cauza națiunii ungurești nu era nici pe departe atât de desperată cum ne închipuam noi în izolarea noastră funestă.

Cercurile guvernamentale din Europa au început a cunoaște din ce în ce mai bine adevărul că națiunea a făcut revoluțiune contra puterii domnitoare ci puterea domnitoare contra națiunii, cu scopul, de a resturna starea legală, care întemeiată fiind pe tratate diplomatice forma o parte integrantă a dreptului de stat european, un factor al ecuilibrului european. S'a aprepțiat din ce în ce mai mult impregiurarea că nu națiunea ungară ci casa domnitoare a sfășiât mai întâiu tratatul bilateral ce a existat declarând Ungaria de o provincie a imperiului.

Despre intervențiunea rusă dice Kossuth că ea a desteptat indignațiune în lumea întreagă. O hotărire a adunării naționale franceze a declarat aceea intervențiune de „periculoasă pentru viitor.“ Ministrul de esterne al Angliei, deși nu era amicul cauzei ungurești, a pronunțat în mod oficial în

parlament părerea guvernului englez: Cele ce se întâmplă în Ungaria sunt un eveniment însemnat european. Puternica republică a Americii de Nord trimisese deja un agent diplomatic în Ungaria; acesta era un pașce pregătită recunoșterea independenței ungurești și posibilitatea pentru noi de a trage folos din toate acele avantaje politice și materiale, cari sunt asigurate pentru asemenea casuri în dreptul internațional.

Și opiniunea publică a lumii civilisate a început să se pronunță puternic pentru cauza dreaptă a noastră. Lupta noastră pentru libertate a desteptat mari simpatii în toată lumea, dar căldura acestor simpatii nu a potut străbate la inima națiunii ungare, căci aceasta era izolată de lume. Mi-am ținut de datorință patriotică să mă duc în esiliu și să stăruiesc ca interesul pentru cauza libertății ungurești să prindă rădăcini tari în opiniunea publică și energia națiunii să nu fie paralisată prin simțul izolării, când se va desfășura vre-odată de nou stindardul libertății pe pământul udat cu sânge al patriei.

Problema mea era relativ ușoară, căci am aflat simpatiile cari le-a respândit „eroii nostri fără nume“ în toată lumea, am aflat părtinirea dureroasă, cu care căderea nemeritată a națiunii și martiriul ce a urmat acestei căderi, au sguđuit inimile omenimei.

Și aceste simpatii și această părtinire nu erau o vâpae trecătoare. Tre-cuseră mai bine de doi ani de când s'a lăsat noaptea întunecoasă a apăsării preste Ungaria, când soarta mă duse din arestul din Asia pe țermurii liberului Albion și de acolo în America liberă și cu toate că trecuseră doi ani simpatiile încă tot erau așa de viue încât ele s'au manifestat în demonstrațiuni, cum nu le-a văđut încă lumea.

Pot dice aceasta, căci eu am fost numai ansa dar nu și obiectul acestor demonstrațiuni. Pot dice că națiunea ungară trântită la pământ a avut un triumf în două continente, cum nu l-au mai avut nici unul dintre imperiilor de cari ne vorbesce istoria. Aflând interes simpatie mi-am ținut de datorință a lămurii partea juridică a cauzei ungurești, dreptatea și însemnătatea ei, care trece preste hotarele patriei, și a face prin aceasta interesul ce l-am aflat durabil. Și eu cred că acel interes e durabil. Se poate că relațiunile schimbate au preserat cenușe preste vâpaia interesului simpatie ce l'aveau popoarele libere din toate cinci părțile lumii cătră numele Ungariei. În Maghiarul de astăzi, care se întoarce în vârtegiul politice acelei puteri, care se numesce Austria, cu greu voi mai recunoaște pe Maghiarul, care înainte cu treideci de ani a cerut cu arma în mână dela aceasta putere socoteală despre drepturile sale înăscute și nealienabile. Dar dacă este scris în cartea prevedenței că roata evenimentelor ne va readuce în viitor timpul din trecut, fenicele ungurești înviate din morți va vedea isbucnind de nou vâpaia ascunsă sub cenușe a simpatiilor universale în flăcări vii și Ungaria nu va avea temei să se simță părăsită.

(Va urma).

Corespondențe particulare

ale „Telegrafului Român.“

Medjidie în 14 Noemvre 1879
Domnule redactor! Cu extrem onor implor grațiosa d-voastre bunăvoință, a insera în stimabilul jurnal ce redactați câte-va cuvinte relativ la manifestarea ce a avut loc cu ocaziunea trecerii A. S. R. Domnitorul Românilor pe aci. —

În ziua de 20 Octomvre a. c. la 8 oare dimineața pe peronul garei din Medjidie ornat, pe cât a fost posibil de frumos, aștepta impacientă mulți-

mea locuitorilor, compuși din Români, Bulgari, Greci, Turci și Tataři — așeđați cu simetrie în grupe.

Spre stēnga adecă la intrarea convoiului, era arangiată compania de soldați în mare ținută. — Apoi urmau celelalte grupe, lăsând dela descinsiuone un spațiu liber ce era garnisit de o parte și de alta de stindarde tricolor și oale cu flori.

La 9¹/₂ fluerul mașinei anunța sosirea așteptatului suveran. — Un „ura“ general se ridică din mulțime și prin pozițiune echo repeta acest ura, eșit din inimi sincere și devotate.

Chiar în dreptul descinsiuonei era o grupă de Români transilvăneni îmbrăcați național și încinși preste umeri cu cordonul tricolor.

Lângă ei, pe o masă acoperită de un covor verde era pus un miel alb, ornat cu floricele preste tot și încins cu panglica tricolor.

Era acest miel (simbolul inocenței) păzit de o fecioară romancă tot din Transilvania numită Ana lui Dumitru Aldea, îmbrăcată în costum adevărat național, avēnd în mână cunună de stejar „Virtutea română“.

Trenul sosese, un indoit ura se ridică din toate părțile. — A. S. R. Domnitorul scoborindu-se, după ce inspectează totul distribuind medalii celor destinși, se îndreaptă după grupa transilvănenilor, unde Bucur Lupea din comuna Galeș ținū o mică, dar foarte bine simțită alocuțiune, urând fericire și prosperare suveranului; prezentând împreună cu Ana cununa de stejar și mielul. A. S. R. Domnitorul a întins mâna lui Bucur, mulțămindu-i. Un ura frenetic se ridică din mulțime. A. S. R. Domnitorul ordonă ca mielul să fie introdus în vagon. Apoi în mijlocul aclamațiilor generale convoiul a plecat. — V. Vasilescu.

Varietăți.

* (Universitatea națională) săsească este deschisă. Din proiectul bugetului elaborat de oficiul central al universității se vede, că veniturile pe 1880 sunt 171.134 fl. 66 cr., veniturile extraordinare 11.400 fl. la o laltă 182.741 fl. 66 cr. Erogațiunile ordinare fac 104.014 fl. 87 cr., cele extraordinare 78.050 fl.; cu total 182.064 fl. 87 cr. Va se dice la sfârșitul anului 1880 va fi un rest disponibil de 676 fl. 79 cr. — Venitele ordinare ale cassei șeptelor județe sunt 53.694 fl. 63¹/₂ cr., extraordinare 2300 fl.; cu total 55.994 fl. 63¹/₂ cr. Erogatele ordinare 30.294 fl. 54¹/₂ cr., cele extraordinare 25.310 fl., cu total 55.604 fl. 54¹/₂ cr.; deci la sfârșitul anului va fi un rest disponibil de 390 fl. 9 cr.

* (Regimentul român Nr. 41 a părăsit Bosnia.) Din Serai-evo se scrie lui „Osten“: Cel din urmă eșelon al bravului regiment Nr. 41 (Kellner de Kollenstein) a părăsit Serai-evo. Colona a trecut pe lângă monumentul ce regimentul l-a rădicat, nu departe de vila Ceugiei, camerașilor căduți dinaintea inamicului și sub greutatea strapațelor. Căpitanul de Cordier a oprit jumătatea de batalion în dreptul monumentului și frontându-l a ținut următorul discurs: „Fii ai Bucovinei! Fie care dia noi merge vesel cătră casă, însă noi trebuie să nu ne uităm de aceia, cari aici au murit pentru imperat și patrie. Monumentul acesta s'a ridicat de regiment în aducerea a minte de bravii nostri camerași din Bucovina, cari au căduț la Bandin-Ogieae și acelor ce au sucumbat strapațelor din Bosnia. Înainte de a merge mai departe să ne rugăm pentru cei ce rămân aici și să le dicem din adēncul inimei: Dormiți în pace, fii bravi din țeara fagilor!“ După ce locotenentul Da-

brovski a repetit acest discurs în limba română a comandat capitanul Cordier! „la rugăciune!“ ceea ce în companiarea evlavioasă obicinuită a capelei militare s'a și făcut cu însuflețire. După rugăciune trupa a prezentat armele. Între sunetele imnului popular s'a așezat o cunună pe monument. Jumătatea de batalion, adânc mișcată și în tăcere evlavioasă, a plecat continuându-și marșul.“

* (Diplomatic) Principele Gortchakoff a ajuns în 27 Noemvrie la Berlin.

* (Sciri militare). Pe temeiul unei rezoluțiuni împărătesci ddto 12 Noemvrie a. c., ministeriul imperial de resboiu a ordonat ca pe semestrul de eamnă 1879/80 să se sisteze exercițiile de pușcare pe distanțe mari amânându-se aceste până pe primăvară. În scurt timp se va publica și instrucțiunea pentru infanteriști și vânători relativ la pușcarea pe distanțe mari după modelul dela 1877. Această instrucțiune va cuprinde normele, cari vor regula exercițiile de pușcat pe distanțe mari. În arsenalele depoul de artilerie lucră mereu la pușcile după sistemul Wernld străformate după modelul dela 1877 pentru a se poté provedé toți militarii cât mai curând cu pușci de aceste noue. Până acum s'au provădit 8 batalioane de vânători cu pușci transformate. — După un raport din timpul ultim a ministeriului de resboiu ruse s'au încuviințat 19 milioane ruble pentru susținerea și înmulțirea artileriei de câmp și din cetăți. Generalul Miljutin se silește să facă fabricațiunea rusească de arme, cu totul neatârnată de străinătate. Spre acest scop s'au luat dispoziții în laboratoarele guvernului din Moscova, aproape de Petersburg, ca în viitor Rușii să nu mai aibă lipsă de servitiurile lui Krupp. De altfel Rusia dispune acum în urma cuceririlor din resbelul din urmă turcesc de un număr însemnat de tunuri sistemul Krupp cum nu se mai află în alte state din Europa.

* (Budgetul Parisului). Veniturile se urcă la 300 milioane, spesele aproape la acea sumă. Va să dică Parisul singur cheltuesce cât Portugalia, Șvedia și Elveția dimpreună; de trei ori mai mult decât România; de șapte ori mai mult decât Norvegia.

* (Admiratorii lui Bismarck). Diarele vieneze spun că un Englez a obținut, pentru 10 lire sterling, peana cu care s'a servit marele cancelar în otelul imperial din Viena.

Un adorator al principelui a cumpărat la licitațiune cu 8 floreni paharul din care au beut augustul personagi.

Cea mai bună afacere însă a făcut-o friserul otelului imperial, care a tăiat părul principelui și care a adunat cu multă îngrijire cel de pe urmă fir de păr.

* (Scolălele primare în Statele-Unite). Raportul de curând prezentat de către comisariul însărcinat cu direcțiunea biroului de educațiune, dl. John Eaton, conține, ca totdeauna însemnări interesante asupra stărei instrucțiunii primare a acestei țări.

Din acest raport se vede ce a avut a luat instrucțiunea primară în Statele de Nord, de Resărit și de Apus ale uniunei americane. Acolo sistemul scolar este într'adevăr democratic în sensul că instrucțiunea se dă gratuit întregei tinerimi, fără distincțiune de religie, de nascere și de rasă. Scolălele au resbătut până în deșertul cel mai depărtat: în ori ce nouă colonie casa de școală este prima necesitate; lângă aceasta puvernul național acordă tuturor statelor și tuturor nouelor teritorii milioane de agri de pământ ca fond pentru școlăle, pentru ca aceste state și teritorii să și poată, vin-

dândule cu incetul, acoperi cheltuețele lor școlare.

Toți comisarii cari supraveghiază instrucțiunea și cari sunt ținuți a redigia raporturile anuale, comisarii statelor, ca și cei a orașelor și catunelor sunt numiți prin alegeri, și aceste alegeri, ce se renoesc în fiecare an, ridică interesul public pentru școlăle.

Sistemul de instrucțiune merge de la instrucțiunile elementare, până la studiile înaltei gramatici, cu algebra, geometria, geografia fizică, istoria naturală, istoria generală și specială etc.

În princip și legal, instrucțiunea religioasă este, în urma separațiunii bisericești de stat, și prin urmare a bisericești de școală, exclusă din școlălele primare publice; cu toate aceste în multe stabilimente, clasa începe prin lectura psalmilor ceea ce este în totul admis atât de protestanți și Evrei cât și de catolici.

Cifra populațiunii școlare este de 14½ milioane copii, din cari 9 milioane frecventează școlălele publice și sunt în număr de 259. 296 din care 150,000 de sece feminin și 107,000 de sece masculin. Onorariile lor sunt în termin de mijloc de 50 dolari (250 l. n.) pe lună, pentru bărbați, și de 40 dolari (200 l. n.) pentru femei. În orașe onorariul este mai mare: se ridică până la 150 dolari (750 l. n.) pe lună pentru bărbați, și 100 dolari (500 l. n.) pentru femei. În districtul Washington, bărbați primesc până la 96 dolari (480 l. n.) și femeile 71 dolari (355 l. n.) pe lună. Este încă de considerat punctul acesta: anume că anul școlar nu dură de cât nouă luni și că în timpul lunilor prea calde ale verei nu se țin clase.

Budgetul total a institutorilor școlălelor publice se ridică la 48½ milioane dolari (142½ milioane l. n.) Venitul total al școlălelor publice consistă din fondul școlar, de care noi am vorbit mai sus, și din impozitele școlare înființate de către state și comune. Donațiunile de pământuri făcute statelor și țărilor pentru fondurile lor de școlăle sunt prețuite la 195 milioane de dolari (975 milioane l. n.); dar valoarea acestor pământuri sporește după măsura, cu care se întind așezările de colonii; tot venitul anume al școlălelor publice este de 87 milioane dolari (435 milioane l. n.). Clădirile pentru școlăle, cu bibliotecile și mobilierul lor, sunt evaluate la 140 milioane dolari (700 milioane l. n.), cheltuelile anuale ale acestor școlăle publice sunt de 80 milioane dolari (400 milioane l. n.)

În statele de sud, instrucțiunea primară este cu mult mai puțin desvălită, mai ales prin rasa neagră. Se ev-luează acolo o populațiune școlară 3½ milioane copii albi, din cari numai 1,827,000 frecventează școlălele. Cât pentru Negri, dintr'un milion și jumătate de copii, nu sunt de cât 570.000 cari merg la școală. Să adăugăm că într'această parte a statelor-uniite școlălele nu sunt deschise de cât trei luni pe an.

* (Probarea laptelui) dacă conține apă s'au e curat se face foarte simplu în modul următoriu. Se sloboade un ac de stricotagi în lapte. Dacă la tragerea acului din lapte acul rămâne curat, laptele conține apă, la cas contrariu însă se vede pe ac laptele alb.

* (Orașul Herat) din Afganistan este bogat în livezi. Fiecăruia e permisă intrarea în aceste livezi și fiecare poate consuma și rupe atâtea fructe cât îi place. Numai modul plății e cu totul particular. Ori care vizitator înainte de intrare în grădină este cântărit și când ese din grădină este pentru a doua oară cântărit și e reținut a plăti oareși care sumă corespunderătoare diferenței de greutate ce cântăria.

* (Originea câtorva invențiuni.) Se crede în deobște, că în anul 1480 s'a tipărit la Heidelberg cea dintăiu carte intitulată: Nosce te ipsum. Se pare însă, că cu un an mai înainte au fost tipărite două cărți la Colonia. — Inventatoriul oroloagelor nu este cunoscut, dar se presupune, că această invențiune datează din secolul al II-lea, pentru că în manuscrisele din epoca aceasta se pomeneste adesea horlogia în terminii, cari nu s'ar poté aplica la o mașină cu apă. Se pare că Sarrazinii sunt inventatorii oroloagelor. — Pavagiurile, după Isidor, au fost întrebuințate mai întâiu de Cartaginieni. Cea dintăiu șosea construită de Romani datează, după cum se știe, de sub consulatul lui Appius Claudius. De și istoricii nu spun, că stradele Romei ar fi fost pardosite, aceasta trebuie admisă, de oarece se pardosiau șoselele. Cel dintăiu oraș modern, care avu strade pardosite, este Cordova în Spania. Abdulrahma a pavat-o în anul 850. Filip August a pardosit Parisul în 1184. — Dacă cei vechi ar fi cunoscut penele de gâscă pentru scris, de sigur ar fi consacrat această pasere Minervei, ceea ce nu s'a întâmplat. Ei scriau cu pene de trestie.

* (Sărutări periculoase). Mulți oameni au datina să se lase a fi sărutați de câni. O servitoare din Berlin, care se bucura de o sănătate solidă, a început a se bolnăvi și nimenia nu știa ce e cauza boalei. În urmă medicul după multe întrebări a reușit să afle, că fata se lăsa să o sărute un câne mic al stăpânului. Medicul a întreprins o operațiune periculoasă și a aflat în ficat nișce vermi cari numai dela câni se mută la oameni. Fata trăiesce încă, dar e puțină speranță de a-i scăpa viața. Tot din această cauză și-a pierdut o doamnă din clasele mai înalte unica fiică de 22 ani.

* (Amorul regelui spaniol). Un corespondent al diarului „Wiener Tageblatt“ a avut o conversațiune cu regele Alfonso al Spaniei. Regele descrie emoționat și lacrimând, ce dureri a suferit după prima lui soție. Cu Mercedes și-a înmormântat tot trecutul. Din momentul acela tot figura ei și-a stat înainte. A iubit-o nu cum iubesc regii, ci ca cetățenii. Nici odată nu s'a despărțit unu de altul, și-au împărțit lucrul, bucuriile și durerile. Când ea a murit, și dânsul ar fi dorit să moară. Două luni de zile s'a închis în Escorial, ca să poată plânge la cociugul iubitei moarte. Apoi și-a căutat distracțiune, dar nu l'a îndesultit. Acuma, având pe archiducesa Cristina, el reînvia, și speră, că earăși va fi fericit; ea îi place, căci e frumoasă și vială.

* (Licitațiunea pușcilor). Cetim în „Resboiul“: Nu de mult s'a ținut la ministeriul de resboiu din România licitațiunea pentru fabricarea a 20,000 pușci, cari vor fi plătită din ofrandele adunate pe la locuitorii țării.

Afară de fabrica Witten, care are deja contract pentru fabricarea unui mare număr de asemenea arme, au mai fost trei concurenți: Fabrica Wernld din Stayer (Austria), o fabrică engleză, și o renumită fabrică americană. Prețul cel mai jos l'a oferit fabrica americană, dar, cu toate aceste, furnitura în destiune s'a dat fabricii Wernld, de și oferta acesteia este cu un franc pe fiecare pușcă mai scump.

* (Cel dintăiu car în Muntenegru). După cum ne spune diarul „Glas Crnogorca“ la 13 Nov. sosit cel dintăiu car în Muntenegru. Acest car e careta ce a dăruit-o împăratul nostru principelui Nicolau din Muntenegru. Ea s'a aflat până acum în Cattaro și nu s'a putut transporta din cauză, că drumurile spre capitală

sunt de tot rele. „De când există aceste stânci“ — dice numitul diariu — „credem că nu s'a veđut vre un car în aceste ținuturi“. Se dice că minunea cu patru roate a desteptat o uimire în capitala Muntenegrului. Tineri și bătrâni au eșit să vadă minunea cu ochii.

Sciri ultime.

(După „S. d. T. B.“)

Viena, 3 Decemvre n. Casa deputaților a decis cu toate contra 20 voturi a trece la desbaterea specială a proiectului privitoriu la armată, după ce ministerul pentru apărarea țării Horst într'un discurs splendid și foarte bine primit a votat pentru proiect.

Moscva, 3 Decemvre n. Cu ocasiunea sosirii și tragerei înaintea Kremlinului, mareșalul nobililor înainte de a se arăta împăratul a cetit scirea despre ingrozitoarea catastrofă de eri. Împăratul Alecsandru II a apărut în sala George și rosti o alocuțiune, în care indigitând la evenimentul de eri, a dis: „D-șeu l'a mântuit pre dânsul, precum, și pre toți câți călătoriau cu el împreună la Moscva; cu toate aceste trebuie stăpinit spiritul revoluționar. Cei binesimțitori să conlucre la estermnarea răului.“ Cuvintele aceste fură primite de adunare cu esclamații de bucurie.

Petersburg, 3 Decemvre n. „Mesagerul guvernului“ publică următoarea telegramă a guvernatorului general din Moscva: În 1½ c. la 11 oare noaptea, la intrarea trenului de bagage și de servit în partea Rogoșiana a cetății Moscva, avu loc o esplosiune, în urma căreia trenul s'a abătut de pe șine, s'a resturnat vagonul cu bagagea, eară două vagoane de persoane s'au pus curmedis preste șine. Pe suprafața drumului s'a format prin esplosiune o groapă de 8 arșine de lungă și de 7 arșine de lată. Nu s'a periclitat nici o persoană. S'a descoperit casa din care s'a așezat mina. Cercetarea după făcătorii de rău s'a început fără amânare.

Petersburg, 3 Dec. n. În urma zădărniceii atentatului cetatea este decorată cu flamuri. Autorul atentatului încă nu s'a aflat. Împăratul sosesce mâne dimineață și Gortchakoff mâne sară.

Paris, 3 Decemvre n. Înțelegera între grupele stâncei n'a succes. Mâne va interpela Brisson ministeriul. Este propabil că votul va fi favorabil pentru ministeriu.

PARTEA SCIENTIFICĂ și LITERARĂ.

O transacțiune ortografică.

(Urmare).

z, w, y: Înainte de toate sunt constrâns a declara, că după sistemul ciparian aceste trei sunete nu se pot scrie sigur, hotărit și fără șovăire; de oarece chiar și păzind cu toată scumpătatea regulile complicate de scriere și cetire, nu sântem în stare a ceti sigur, neîndoit și prin urmare cu ușorătate. Ori care ciparian, fiind sincer, va trebui să recunoască aceasta. Mulți dintre aderenții sistemului ciparian confidențial și conced nepracticabilitatea scrierii lor, dar se feresc a mărturisii pe față neajunsul sistemului, de frica — codișelor.

Cine însă tot mai contestează imposibilitatea scrierii hotărite a sunetelor z, w și y după Cipariu, este invitat a proba contrariul, scriind

